

ELŐSZÓ

"Negyvennégyben jaj volt itt a magyaroknak."

Bogdán József: *Halottak napja –*

A 44-es áldozatok emlékére

A '44-es vérzivataros időket tizennégyéves gyermekként éltem át szülőfalumban, Torontálvásárhelyen (Debelyacsa), ahol „csak” kilenc ártatlan magyart hurcoltak el a pribékek, és a szó szoros értelmében agyonverték őket. Az áldozatok között voltak földművesek, kereskedők iparosok, jegyzők – és a falu református lelkésze, a rendkívüli szónoki tehetséggel megáldott Gachal János, a Bánság református püspöke is. Évekig azt hittem, hogy ilyen embertelenségek csak a szülőfalumban történtek, de idővel megtudtam, hogy hasonló, sőt nagyobb méretű atrocitások szinte minden magyar és magyarok által is lakott faluban, városban megtörténtek. Az áldozatok egyedüli „bűne” az volt, hogy magyarok voltak!

Évtizedekig ezekről a gaszágokról nem volt szabad beszélni sem, mert ha valaki szová tette a szörnyűségeket és a belügyi szervek fülébe jutott, azt irgalmatlanul börtönbüntetésre ítélték. És amikor a múlt század nyolcvanas éveinek végén már beszélhettünk ezekről a vérengzésekről, szerb polgártársaink azt a titoista álmagyarázatot vették elő, miszerint 1944 őszén, 1945 elején háborús bűnösöket végeztek ki. A tény pedig az, hogy a titói hatalom még kísérletet sem tett a kivégzett magyarok bűnösségének megállapítására. Születtek ugyan bírói ítéletek is, azonban zömükben konstruált, koncepciók peres eredményeképpen.

A magyarok megfélemlítése az ún. „felszabadulás” után oly nagy mértékű volt, hogy még ma is számos túlélő tanú csak nevének elhallgatásával hajlandó adatokat közölni.

Nem a bosszú vezérelt bennünket, amikor elhatároztuk, megtartjuk ezt a nemzetközi tanácskozást, csupán a történelmi tények tisztázása. És hogy feltárjuk a még fehér foltokat. Ugyanis a Bánság városaiban (Nagykikinda, Törökbecse, Nagybecskerek, Versec, Pancsova) és számos falvában élő magyarok megtizedelésének feltárásával még adósak a délvidéki magyarság történészei, helytörténetének kutatói, írástudói.

Ribár Béla akadémikus

